

HalloHanze

Bolsward

Deventer

Doesburg

Elburg

Groningen

Harderwijk

Hasselt

Hatterm

Kampen

Maasbommel

Oldenzaal

Ommen

Rijssen

Roermond

Stavoren

Tiel

Venlo

Zutphen

Zwolle

4e jaargang nummer 7

Mei 2022

Neuss

eindelijk
echte
Hanzedag

Aanzet

Opschieten. De wereld moet duurzamer, te beginnen bij de Hanze.

tot duurzaamheid Deventer en Osnabrück

Overleg in het voorjaar van 2021 tussen Deventer en Osnabrück heeft geleid tot een initiatief om duurzaamheid vast te verankeren in de Hanze. In Neuss ligt het voorstel

op tafel om de statuten aan te passen. De wens is dat de Hanze zich voortaan nadrukkelijk schaarnt achter de duurzaamheidsdoelen van de Verenigde Naties. Zowel Deventer als Osnabrück zijn onderscheiden vanwege hun aanpak op het gebied van de duurzaamheid. Toch maakt

een vergelijking tussen de twee Hanzesteden duidelijk dat de verschillen aanzienlijk zijn. Hoewel in coronatijd de gedachten slechts online uitgewisseld konden worden, nam binnen de kring van Hanzesteden het enthousiasme voor duurzaamheid snel toe. Het

de attractiviteit van de Hanzesteden verder verhogen met hoge doelen op het gebied van de duurzaamheid? De initiatiefnemers bepleiten zowel een aanscherping van de statuten als de oprichting van een werkgroep die zich richt op de verduurzaming van de Hanze.

voorstel van Deventer om tot een meer structureel overleg te komen viel breed in goede aarde. Niet alleen bij de steden maar zeker ook bij de werkgroep Faire Hanse en de Jeugdhanze. Op 10 december stelde La Rochelle zijn CO2-neutrale project voor. Dertig vertegenwoordigers van zeventien steden uit zeven landen keken online mee. Waarom de Faire Trade niet uitbouwen en

NA ARGWAAN TROTS OP HANZESCHILDERINGEN

Een knots van een muurschildering in een monumentale oude stad. Kan dat wel? De ontwerpers van De Strakke Hand in Utrecht laten hun scheppingen de steden vrolijk opfleuren. Leven in de brouwerij. In zorgvuldige aansluiting op naaste omgeving. Veertien steden van Neuss tot en met Harderwijk krijgen muurschilderingen met taferelen uit de Hanzetijd. De primeur is aan Kalkar. Dan volgen Deventer, Kampen, Harderwijk en Zwolle. Projectmanager Sarel Tempelhof hoopt dat voor het najaar overal het schilderwerk te bewonderen is. Michiel Meulemans, directeur van De Strakke Hand, zegt: "Steden die geen muurschilderingen gewend zijn huiveren soms. De mensen denken aan graffiti uit de spuitbus. Willen zo iets niet in hun monumentale stad. Dan krijgen we een klein schuurtje. Als uit de penseelstreken handen en ogen tevoorschijn komen, ontstaat bewondering. Dan zie je de steden ontdooien. Het proces om een goede muur te krijgen is niet altijd gemakkelijk." De Strakke Hand verfraait al vijftien jaar met twaalf ontwerpers en schilders grote muuroppervlakken. Liefst zorgt het bureau zelf voor een goede onderlaag. Geschilderd wordt met penseelen en kwasten. Het mengen van kleuren gebeurt op de muur. "Wij begeleiden het gehele proces. Zorgen in overleg voor de ontwerpen en ook voor de vergunningen. Ontzorgen dus. We garanderen de verf tien jaar. De schildering gaat normaal gesproken een stuk langer mee. Je ziet dat de taferelen in hun omgeving worden opgenomen. De aanvankelijk misschien argwanende mensen willen de schilderingen dan niet meer kwijt." Voor de muurschilderingen in de Hanzesteden is gekozen voor afbeeldingen van twee personen die iets met de plaats van doen hebben. Voor Nederland: liefst beeld met een kwinkslag. De Strakke Hand heeft op binnen- en buitenmuren inmiddels achthonderd schilderingen op zijn naam staan. Veelal te vinden in Nederland maar ook in Duitsland, Zweden en binnenkort Sierra Leone.

Colofon

HalloHanze richt zich op actieve Nederlandse Hanzegangers uit bestuur, cultuur, bedrijfsleven en onderwijs. De uitgave verschijnt sinds 2019 twee keer per jaar. HalloHanze is mede mogelijk dankzij de Nederlandse Hanzesteden.

Redactie:
Natasja Leoné en Theo Leoné

Vormgeving en DTP:
Hans Brand

Reacties en bijdragen aan HalloHanze zijn van harte welkom. Stuur ze op naar: HalloHanze@theoleone.nl

WISSELING VAN DE WACHT

Nieuwe gezichten in het bestuur van de Nieuwe Hanze. In Neuss neemt de oude vertrouwde Bort Koelewijn afscheid van het Presidium. Op de nominatie om zijn plaats in te nemen staat Peter Sniijders, sinds 2019

burgemeester van Zwolle. Koelewijn was van 2009 tot 2021 burgervader van Kampen. Het Presidium fungeert als een soort dagelijks bestuur en bereidt de belangrijkste vergaderingen voor. Ook afscheid in Neuss neemt René

de Heer. De locoburgemeester van Zwolle maakt in de Kommission plaats voor Ron König, sedert 2019 burgemeester van Deventer. In de Kommission vertegenwoordigt König de Nederlandse Hanzesteden.

Bort Koelewijn.

Peter Sniijders.

René de Heer.

Ron König.

Een kale muur achter het stadhuis veranderde in Kalkar tot trekpleister. In het Hanzetafereel schildert een kunstenaar een koopmansvrouw. Verhip, is dat niet Helene Meurs, de bekende stadsgids? Jawel hoor. En de schilder heeft alle trekken van de lokaal overbekende kunstenaar Hans-Hermann Bottenbruch. Vrouw Meurs heeft Dorpsroman bij zich, het jongste boek van de uit Kalkar afkomstige auteur Christoph Peters. Oud ontmoet nieuw.

Sint Maartenskerk in de bloemen.

Hanzestad Zaltbommel meldt zich

Zaltbommel staat op de drempel om toe te treden tot de Nieuwe Hanze. De beslissing op de Hanzedag in Neuss zal niet meer zijn dan een hamerslag. Bommel staat sinds jaar en dag bekend als Hanzestad. Daar kan de vergadering van de gedelegeerden eind mei 2022 niets aan veranderen. Met de toetreding van Zaltbommel kent de Nederlandse Hanze twee Bommels. In het oosten van het

Rivierengebied Maasbommel, zo'n dertig kilometer westwaarts Zaltbommel. In Bommel aan de Waal werd ijverig in zout gehandeld en staat daarom officieel in de boeken als Zoutbommel, pardon Zaltbommel. De lokale bevolking houdt vast aan de naam Bommel. De stad heeft tegenwoordig 13.000 inwoners. Zaltbommel is een gevarieerde vestingstad vol bijzondere verhalen. Hé, daar is

het geboortehuis van Philips, grondlegger van een slim wereldconcern. Laat die bijzondere ondernemer uitgerekend een neef hebben die Karl Marx heet. Jawel, de grondlegger van het communisme. Ook hij was in Zaltbommel, maanden te gast bij Philips. Veel aandacht in Zaltbommel gaat uit naar het herstel van de wallen. In fases worden de bolwerken en ravelijnen - met

aandacht voor de bestaande flora en fauna - opgeknapt. De winters worden gebruikt voor het groot onderhoud. Soms worden bomen gekapt. Esdoorns bijvoorbeeld, die dreigen af en toe de bolwerken te overwoekeren. In het voorjaar gaat een kritische blik naar de braamstruiken. Rukken die niet te veel op? Om broedende vogels te ontzien, wordt de voorjaarssnoei veelal uitgevoerd in handwerk met handkarren. Het najaar gebruikt Zaltbommel voor het herstel van de lanenstructuur. Op kruisingen van paden komen groene struiken die voor een verrassingseffect moeten zorgen. De winter is de tijd van banken plaatsen en schelpen op paden strooien. Bolwerk na bolwerk pakt Zaltbommel aan. In een tempo afhankelijk van het geld in de kas. De Internationale Hanze is de grootste stedenbond ter wereld. Zaltbommel is straks het 193-ste lid. De aangesloten steden bevinden zich in zestien vooral rond de Oost- en Noordzee gelegen landen.

Tot hoog boven de stad priemt de Sint Maartenskerk. Nederrijnse gotiek, vijftiende eeuw. Waar is de spits gebleven? Een lied over de stad geeft antwoord. In die grote stad Zaltbommel, bommel

**Heerste grote watersnood
En zo menig arme drommel, drommel
Die niet zwemmen kon ging dood**

Refrein:

**En te midden van die rommel, rommel
Dreef de torenspits van Bi-Ba-Bommel
En te midden van die rommel, rommel
Dreef de torenspits in 't rond**

Jip en Janneke op de Waalkade.

JIP EN JANNEKE AAN DE WAAL

Over de Waalkade wandelen Jip en Janneke. Aan de riem hun hondje Takkie. Schrijfster Annie M.G. Schmidt komt toch niet uit Zaltbommel? Maar wel haar tekenares en illustrator Fiep Westendorp, geboren in 1916.

In het stadskasteel - ooit woonstede van krijgsheer Maarten van Rossum - is een permanente tentoonstelling gewijd aan leven en werk van Fiep Westendorp. De stad maakte haar in 1982 ereburger en houdt de herinnering levend. Op steeds meer plekken in Zaltbommel duiken scheppingen van Fiep op. Op nieuwbouwevels, in fietstunnels tot zelfverzekerd onder de plaatsnaamborden.

Het stadskasteel. Thuis van de Gelderse krijgsheer Maarten van Rossum.

Fietstocht als ruggengraat opwaardering Hanzesteden

Sarel Tempelman: "De glansvolle betekenis van de Hanzejaren komt veel te weinig voor het voetlicht."

Door Theo Leoné:

Duik in de Hanze en een wereld gaat open. Toeristisch manager Sarel Tempelman geeft sinds 2020 leiding aan een project om de Hanzesteden beter op de kaart te zetten. Hij valt nog steeds van de ene in de andere verrassing.

"Langs IJssel en Niederrhein hebben al vroeg het individualisme en humanisme gestalte gekregen. Dankzij de hervormers van

de Moderne Devotie. De netwerkgedachte en wens om te samenwerken waren in de Hanzesteden heel sterk. De gouden eeuwen in ons oosten beïnvloeden ons leven tot op de dag van vandaag."

Zeker, wie zich intensief met de Romeinen bezig houdt, kan een soortgelijk verhaal houden. Dat beseft Tempelman al te goed. Toch komt de glansvolle betekenis van de Hanzejaren veel te weinig voor

het voetlicht. Tijd dus om dat te veranderen.

Sarel Tempelman (Ede, 1981) werkt bij Toerisme Veluwe - Arnhem - Nijmegen. Bij het bureau komen de lijntjes bijeen voor driejarige Europese project Hanzesteden - toen en nu. Brussel draagt via subsidieregeling Interreg 2 miljoen euro bij.

Tijdens zijn studie aan de Universiteit Wageningen verdiepte Tempelman zich in de vraag hoe

mensen hun omgeving beleven. Wat is aangenaam, wat juist niet? Waarom hebben prachtige landschappen en bijzondere steden meerwaarde? Die kennis komt hem als trekker van zijn Hanzeproject goed van pas.

"De ruggengraat van het project is een fietsroute. Niet zo maar een tocht maar een route die veel leuker is dan tot dusverre te vinden - met veel dingen er omheen. Negen Nederlandse Hanzesteden doen mee. Plus in Duitsland de vier leden van de Rheinische Hanse. De lengte is 450 kilometer verdeeld in acht etappes. Elke stad heeft een deellus van twintig kilometer om ook het ommeland te betrekken. Ook daar is van alles te zien."

In het oog springt het initiatief van de grote muurschilderingen die de sfeer van de Hanze laten herleven. In de betrokken steden is gezocht naar muren van minstens 35 vierkante meter. Soms pakt een schildering zelfs een stuk groter uit. Plan is om in de zomer van 2022 alle muurschilderingen gereed te hebben. "De eerste schilderingen komen gereed in Duitsland. In dat land is de Hanze veel meer een thema

dan in Nederland. Bij ons zijn daarentegen meer sporen van de Hanze te zien - een gevolg van de Tweede Wereldoorlog. Een verschil tussen de landen is ook dat je in Duitsland door andere regelgeving met muurschilderingen eerder aan de slag kunt. In Nederland is de welstand strak georganiseerd. Wat ook goed is." In het streven zo veel mogelijk doelgroepen te bereiken, wordt de smartphone ingezet. Professionele acteurs kijken met je mee naar de muurschilderingen, vertellen hun verhaal en wijzen waar elders nog meer te beleven valt. Op talrijke plaatsen langs de route valt van luisterverhalen te genieten. In het potje van Interreg is ruimte gevonden op promoties via publicaties te ondersteunen en bijeenkomsten te organiseren voor kennisuitwisseling. De cursussen onder de vlag van Hanze Hospitality gericht op bevordering van de gastvrijheid zijn vanwege corona in de vorm van online gegoten. Deelnemers krijgen vijf maal per week een kleine opdracht om hun gastvrijheid te testen. Binnen het project worden ondernemende geesten met een subsidiepotje uitgedaagd creatief

op het thema Hanze in te spelen. De teller van de gehonoreerde inzendingen is de twintig al voorbij. Waarom ganzenbord spelen als je ook kunt hanzeborden? Misschien wel met een glas hanzebier, wat hanzebrood en een stuk hanzeworst. Tot de inzendingen behoren een Walk of Fame, digitale rondleidingen in Zwolle en Emmerich en een heuse Kogge Experience. Welkom op het platform dat je het gevoel geeft met een kogge mee te varen. Elburg wijdt een escaperoom aan de Hanze. "Ik hoop op nog meer inzendingen. We kunnen ondernemers helpen door hun een stukje administratie uit handen te nemen."

OOSTERS HANZEBROOD VOL SPECERIJEN

Bakker Hans aan de Kerkstraat in Doesburg verkoopt heerlijk Hanzebrood. Wat proeven we daar? Kaneel, gember en foelie? De kogges van de Hanze voeren toch langs de kusten van de Oost- en Noordzee? Daar in ieder geval groeien de specerijen niet. Op de koggeschepen hing de geur van stokvis, graan en gedroogde huiden.

Een oude Hanzewet zegt: handel is handel. Dus werd van stapelplaatsen als Keulen en Brugge alles meegenomen wat te verkopen was. Zelfs specerijen die via de karavaanwegen in het Nabije Oosten het noorden van Europa bereikten. Nadat in 1498 de Portugezen Indië bereikten, nam de verkoop van specerijen een grote vlucht. Met de komst van de Hollanders in de Gordel van Smaragd schoot de handel in een nog hogere versnelling. Het Hanzebrood uit Doesburg zit behalve de ingrediënten rozijnen, bonenmeel en weipoeder vol met specerijen.

HANZE STAD DOESBURG

Ingrediënten
 tarwebloem, rozijnen, suikernibs, zout, bakkersgist, boter, dextrose, weipoeder, bonenmeel, emulgator E171, E101, E172e, kaneel, kruidnagel, gember, nootmuskaat, korianderzaad, piment, foelie, kardemon

Froet de specerijen zoals kaneel, nootmuskaat, kruidnagel, koriander, kardemon, piment, foelie en gember. Specerijen die verscheept werden over de rivieren en zeeën in de 15e eeuw... de hanzetijd!

Veel handelssteden verzoogden zich in die tijd bij de Hanze. Een samenwerkingsverband van handelaren en steden tijdens de middeleeuwen. In de hanzesteden hoorste in die tijd volop bedrijvigheid en de economie bloeide als nooit tevoren.

het belangrijkste handelschip in de 15e eeuw was het koggeschip

Eet Smakelijk!
 Het hanzebrood is een heerlijk gevuld brood vol rozijnen, kruiden en specerijen. Een smaakvol brood dat elk moment van de dag gegeten kan worden. Bij het ontbijt, bij de koffieof als tussendoortje!

HANS
 Ouderwets Lekker!
 Kerkstraat 30 0301 CA Doesburg
 www.hansbanket.nl

Neuss al twintig eeuwen trots aan monding Erft

Daar waar het water van de Erft de Rijn in stroomt ligt Neuss, een van de oudste steden van Duitsland. Aan de overzijde van de rivier Düsseldorf, de welvarende hoofdstad van de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen. Vergeleken bij Neuss is Düsseldorf een jonkie. De stad aan de andere kant van de Rijn wordt pas voor de eerste keer genoemd in het jaar 1135. Dan Neuss. De plaats aan de monding van de Erft vierde in 1984 al haar tweeduizendjarig bestaan. De Romeinen noemden de stad Novaesium, wat in de Middeleeuwen werd Nussia. Via Nuys en Neus kwam het hedendaagse Neuss op het briefpapier te staan. Op 31 november 1968 besloot de gemeenteraad het voor buitenlanders lastige Neuss officieel te vervangen door Neuss. Met zijn 160.000 inwoners is Neuss een kwart zo groot als buurman Düsseldorf. Trots van de stad is de acht eeuwen oude romaanse basiliek Quirinusmunster. In het oog springen ook stadspoort Obertor, het groen van de wallen en de tot nieuw leven gebrachte haven. Als Romeinse militaire vesting en overslagplaats ontwikkelde Neuss zich vlot tot een aantrekkelijke plek

Blik op de haven.

voor ambachtslieden en handelaren. In de jaren 863 en 881 vielen de Noormannen binnen. In Neuss viel immers iets te halen. Al snel werd de handel in wijn, graan en vee weer opgenomen. Stadsrechten kreeg Neuss in 1190. Noemde zich zelfverzekerd een aan de heilige Keulse kerk getrouwe dochter. Keulen was destijds verreweg de machtigste stad in Rijnland en omstreken. Handelaren uit de Lage Landen lieten zich graag betalen in Rijnlandse daalders. In de jaren 1474 en 1475 raakte Neuss verwickeld in een oorlog tegen Karel de Koene, hertog van Bourgondië. Bijna twaalf maanden werd de stad belegerd. Na het vertrek van de troepen beloofde de Duitse keizer Neuss met muntrecht, tolvrijheden

en het predicaat Hanzestad. Het nieuwe stadswapen getuigde van de bijzondere band met de keizer door zowel de keizerskroon als de rijksadelaar op te nemen. Als Hanzestad maakte Neuss naam met zijn producten van wol en linnen, bier en niet te vergeten honingkoeken. De schepen in de haven waren goed gevuld met wijn, graan en lederwaren. Neuss heeft zes partnersteden. De oudste (sinds 1972) is de Franse stad Châlons-en-Champagne. In 1990 werden de banden aangehaald met Pskov (Rusland) en Rijeka in Kroatië. Andere zijn: Saint Paul (Minnesota, Verenigde Staten) plus de Turkse plaatsen Nevşehir en Bolu.

De romaanse basiliek Sint Quirinus.

Stadspoort Obertor.

VOORVADEREN UIT RIJNLAND

Iemand misschien een Nuis in de kring van bekenden? Kijk niet naar de exacte schrijfwijze. Ook Nuys, Neus en Nuus doen mee. Mogelijk komen de voorouders uit Hanzestad Neuss. In Nederland woonden in 2007 (actuelere cijfers zijn niet voorhanden) 488 personen met de achternaam Nuis. Daar komen nog bij de Nuijsen (87), Nuusen (185) en vijf keer de familie Nuys. Plus met enkele dan wel dubbele s de groep Neus(s). Volgens de Nederlandse familienamenbank van het Centrum voor familiegeschiedenis kan de naam Nuis drie soorten herkomsten hebben. Sommige verwijzen naar stamvader Nuij(ens), een afgeleide vorm van Arnold. In aanmerking komen ook bewoners van het Groninger dorp Nuis. De grootste groep had voorvaders in de Hanzestad Neuss.

BLOEDBAD VAN PARMA

Het strategisch gelegen Neuss is herhaald bezocht door oorlog en geweld. Terwijl Nederland zijn Tachtigjarige Oorlog uitvocht, zette op 26 juli 1586 de hertog van Parma de aanval in en veroorzaakte het Bloedbad van Neuss. Op een bevolking van 4500 werden 3000 burgers gedood. Ook het garnizoen van 1600 soldaten ging over de kling. Slechts acht huizen bleven ongeschonden.

Eerder was Neuss in de vijftiende eeuw al een jaar belegerd door de hertog van Bourgondië. In de negende eeuw trokken de Noormannen plunderend door de straten van de nog kleine stad. Tijdens de Tweede Wereldoorlog had Neuss 136 luchtaanvallen te verduren. Gezamenlijk kostten de bommen uit de hemel 837 levens. Een derde van de woningen was aan het einde van de oorlog verdwenen of onbruikbaar.

Narren Düsseldorf in vaarwater Hanze

Kromme tenen in Neuss. Kan Düsseldorf niet op een andere dag carnaval vieren dat uitgerekend op zondag 29 mei? Corona heeft wel verdraaid lange armen. Närrisch.

Aan de Rijn wordt uitgebreid carnaval gevierd. Normaal gesproken vier weken voor Pasen. Maar corona maakt alles anders. In de hoop op verlichting van de maatregelen schoven de organisatoren in Düsseldorf hun grote optocht van maandag 28 februari door naar zondag 8 mei. Gerekend werd op mooi weer en veel volk. Want de optocht van Rosenmontag is het hoogtepunt van het Rijnlandse carnaval - dat al twee jaar de adem had moeten inhouden.

Mis. Niks 8 mei. Scherpe kritiek kwam onder andere vanuit de Joodse gemeenschap. Op 8 mei viert Duitsland toch Bevrijdingsdag? De gevoelige dag waarop de miljoenen oorlogsdoden worden herdacht? Geschrokken weken de carnavalisten met hun optocht uit naar zondag 29 mei. Daartegen kon toch niemand bezwaar hebben. In Neuss gingen de tenen krom. Uitgerekend 29 mei. Op die dag trekken als afscheid in grootse stijl de afgevaardigden van de Internationale Hanzedag door de straten van Neuss.

ERFT VAN EIFEL NAAR RIJN

De Erft is een 103 kilometer lange rivier. Het water vloeit van de 550 meter hoge Hemberg in de Eifel naar Neuss. Met een snelheid van vijf kuub per seconde loost de Erft zijn water in de Rijn.

Van 1965 tot 1975 kreeg de Erft vijf keer zo veel water te verwerken als tegenwoordig. Reden: de ontwatering van grote pas ontgonnen bruinkoolgebieden. Slokop Rijn passeert Neuss gewoonlijk in een tempo van 1460 kuub water per seconde.

Vriendelijk kabbelt de Erft door Münstereifel. In de zomer van 2021 veranderde de rivier in een kolkende stroom en richtte grote schade aan.

De Jeugdhanze gaat voor avontuur, duurzaamheid en bedrijvigheid. De jongeren overnachten in hotelschip Calypso, niet ver van de binnenstad. De jeugd maakt intensief kennis met handel en logistiek. Zoals in de Hanzetijd is de haven voor Neuss nog steeds van groot belang. Op het ruim vijfhonderd hectare grote haventerrein van de stad steken 150 ondernemingen de handen uit de mouwen. De bedrijven zijn goed voor 21.000 vaste arbeidsplaatsen. De jeugd neemt een kijkje bij de moderne productietechnieken en snuffelt aan de logistiek. Voor vroegkomers bestaat de gelegenheid per bus het gehele haventerrein te zien - inclusief bezichtiging van de toren voor telecommunicatie: de Fernmeldeturm.

Jongeren op ontdekking vanuit hotel Calypso

Avontuur puur brengt de raftingtoer over de Erft. Per boot is plaats voor maximaal veertien jongeren. Eerst peddellen. Dan zwemvest aan. Gevolg door de controlevraag: kan iedereen zwemmen? Vanuit het thema klimaat en milieu komt de duurzaamheid aan bod. In samenwerking met de regionale voedingsraad verdelen de jongeren zich over verschillende werkgroepen. Wat eigenlijk is duurzame voeding? Op volstrekt onbedenklijk ecologisch en economische basis maakt de jeugd zijn eigen frisdranken. Gezondheid! Aan Hafengebieden 1 hebben de jongeren tijdens de Hanzedag in Greyhound Pier 1 hun eigen trefpunt. De voertaal is Engels. Nou ja, naast Duits, Noors, Pools plus een stuk of zes andere talen wordt ook veel met handen en voeten gesproken. De Jeugdhanze is een smeltkroes van ideeën en emoties.

ONTVANGSTKAMER ZEUGHAUS

Nee, het Zeughaus heeft niets te maken met varkens. Wel alles met tuig. Wapentuig om precies te zijn. Tijdens de Hanzedag vinden diverse belangrijke bijeenkomsten plaats in het Zeughaus. Ontvangsten, vergaderingen en een congres. Het gebouw bevindt zich op het Vrijthof, dicht bij de basiliek van Sint Quirinus. Het Zeughaus is in 1637 gebouwd als klooster voor de Observanten. In 1802 werd Neuss eigenaar. Het stadsbestuur verhuurde het gebouw van 1815 tot 1855 aan de Pruisische staat. Het oude klooster fungeerde die jaren als wapenkamer, Zeughaus dus. Het gebouw vervolgde zijn loopbaan als concertzaal, school en theater. Tegenwoordig verhuurt Neuss Marketing het Zeughaus als stijlvolle coulisse voor evenementen.

Stedenbond veroordeelt brute inval in Oekraïne

Wat denkt de Russische president Poetin wel. Zo maar krijgslustig een soeverein buurland binnenvallen. Wat de stedenbond van Hanzesteden betreft moet de inval in de Oekraïne op de sterkst mogelijke wijze veroordeeld worden. Op de Hanzedag in Neuss zijn geen Russische en Wit-Russische delegaties welkom.

“De stedenbond van de Hanze staat voor samenwerking en uitwisseling. Voor een verenigd en vredig Europa”, verzekert Jan Lindenau. Hij is behalve voorman van de Hanze burgemeester van Lübeck. “We zijn ondersteboven van de verwoestingen en het

menselijke leed. Staan solidair aan de kant van de getroffen mensen in de Oekraïne.”

Lindenau spreekt in een statement van het presidium zijn dank uit over de golf van hulpvaardigheid in met name in de Baltische staten en Polen. De voorman roept alle Hanzesteden op hun voorbeeld te volgen en de slachtoffers van de oorlog humanitair te ondersteunen.

“Gelijktijdig benadrukken we de noodzaak om met elkaar in gesprek te blijven. Ondersteun alle inspanningen om tot vrede te komen. Wij willen vrijheid, recht en zelfbestemming voor de volkeren van Europa.”

De samenwerking in de stedenbond toont volgens Lindenau dat veel mensen in de Russische Hanzesteden zich verbonden voelen met de Europese gedachte. “Wij stimuleren nadrukkelijk hun inspanningen zich voor vrijheid en vrede in te zetten. Ondersteunen ook hun verzet tegen de beslissing van president Poetin om een aanvalsoorlog te voeren. Van de Russische president verwachten we de wapens te laten rusten en aan de onderhandelingstafel terug te keren.”

De Russische stad Pskov heette in 2019 alle Hanzesteden hartelijk welkom. Het netwerk van de steden gaat over landsgrenzen heen.

Zwaaien en zwieren in Pskov. De Russen ontbreken in Neuss.

Delegaties van Russen ontbreken

Geen Russen en Wit-Russen op de Hanzedag in Neuss. Delegaties uit de Hanzesteden van de oorlogvoerende landen zijn niet welkom.

Het presidium van stedenbond Hanze adviseert de in jaren opgebouwde persoonlijke contacten te koesteren. De succesvolle Hanzedag in Pskov (2019) ligt nog vers in de herinnering. Hechte samenwerking op formele basis is daarentegen pas weer mogelijk als de vrede terugkeert.

In maart zijn te Lübeck diverse besluiten genomen.

- De Russische en Wit-Russische Hanzesteden blijven lid van de stedenbond.
- Vertegenwoordigers van de Russische en Wit-Russische worden tot nader order van hun functies ontheven.
- De functies van de Russen en de Wit-Russen in de Hanze worden niet door anderen waargenomen.
- De actieve medewerking in project- en werkgroepen stopt.

De communicatie echter wordt niet verbroken.

- Betalingen aan Russische en Wit-Russische projectpartner worden uitgesteld.
- Russen en Wit-Russen zijn uitgesloten van iedere deelname aan de stedenbond en haar activiteiten.
- De maatregelen zijn van kracht tot de vergadering van de afgevaardigden. Tijdens die bijeenkomst in Neuss worden de maatregelen besproken en beslissingen genomen.

BESCHERMHEER OP DE BRES VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Bondspresident Frank-Walter Steinmeier is de beschermheer van de Hanzedag in Neuss. Opgelet: drie jaar geleden in Pskov was ene Vladimir Poetin opperste hoeder over het jaarfeest van de Hanzesteden. Steinmeier vervult sinds 2017 het hoge ambt van bondspresident. De zoon van een meubelmaker laat de dagelijkse politiek aan zich voorbij gaan en concentreert zich op wijze boodschappen die het land verder

helpen. De sociaaldemocraat is de twaalfde bondspresident van Duitsland. De president zetelt wisselend in slot Bellevue te Berlijn en Villa Hammerschmidt in Bonn. Opvallend: Steinmeier heeft in 2010 een nier afgestaan aan zijn ernstig zieke vrouw. Tijdens een vredesconcert met muziek uit Oekraïne, Polen en Rusland nam Steinmeier het woord. Hij hekelde de mensen verachtende inval in de Oekraïne. Pries de dappere

en bittere strijd voor vrijheid en zelfbeschikking. Benoemde ook het drama van miljoenen vrouwen en kinderen op de vlucht, ongewis over het lot van hun mannen, zonen en vaders. “Het geloof aan vrijheid en democratie alleen houdt geen pantser tegen. Maar ik weet ook dat geen pantser ooit dit geloof kan vernietigen. Geen leger, geen onderdrukkingsregime is sterker dan de kracht van vrijheid en democratie in de hoofden en harten van mensen.”

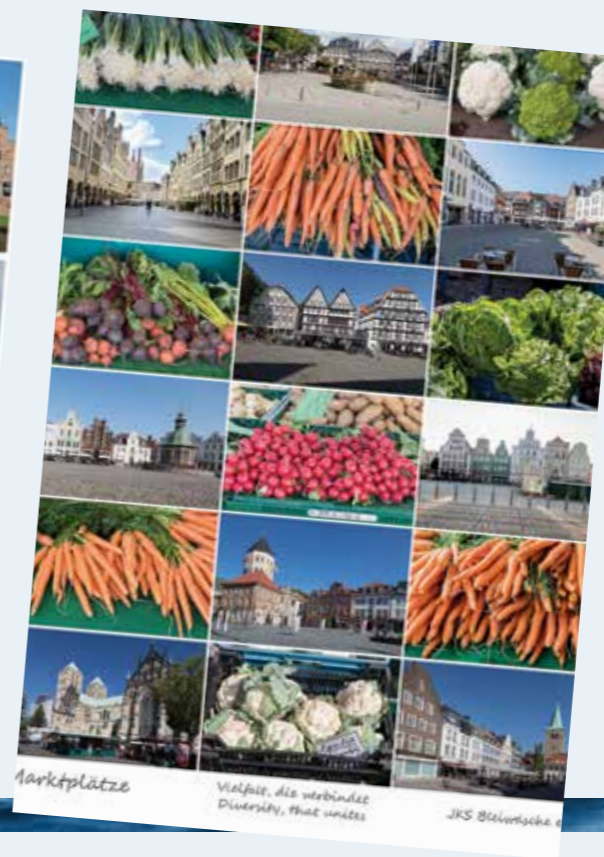
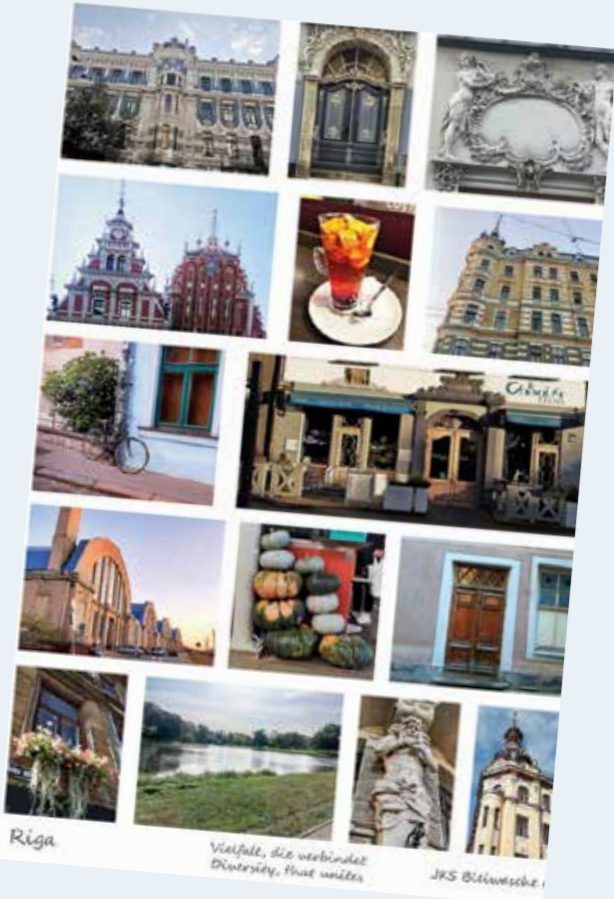

In 26 Hanzesteden zijn jongeren fotograferend aan de slag gegaan om hun omgeving

in beeld te brengen. Waar zijn de verschillen, waar de overeenkomsten? Op 29 mei ontvangt voorman Jan

weerslag vindt. Het initiatief tot het fotoproject komt van de Jeugdkunstschool Bleiwäsche in Brilon. Waarin onderscheiden de Hanzesteden zich, wat brengt ze samen? Tieners en jonge twintigers uit vijf landen gingen de uitdaging aan. De Nederlandse response komt uit Deventer,

Hasselt en Ommen. De deelnemers aan de Hanzedag kunnen in Neuss de inzendingen uit Letland, Polen, Duitsland, Rusland en Nederland bewonderen. Het boek met de collages wordt aan burgemeester Lindenau van Lübeck overhandigd op de stand van Brilon - de stad die in 2020 vanwege corona genoeg moest nemen met een virtuele Hanzedag.

Gretige fotografen van het Agnieten College in Zwartsluijs voor het gemeentehuis van Zwartewaterland. Wethouder Harrie Rietman (links) zorgde voor een hartelijk welkom.

Jong eren maken collages over onde rscheid dat samenbrengt

Kunstzinnig spektakel Cultuurforum Alte Post

Edith de Jong in haar atelier te Hattem, in de Dijkpoort.

HANSEartWORKS presenteert zich in kunstzinnig spektakel. Bedenk een performance en laat wat van je scheppingen zien, zo is de vraag voor de Hanzedag 2022. In Cultuurforum Alte Post moet je zijn om al het fraais te bewonderen. Vanwege de gekozen aanpak is het aantal deelnemers beperkt tot hooguit twintig.

Best een lastige opdracht. Titel: Performance Lounge - in de stroom van de tijd. Vanaf 21 mei kunnen de zalen van de Alte Post ter voorbereiding en opstelling van de stukken gebruikt worden. Van belang is daarbij om inhoudelijk op het thema, de ruimtelijke

mogelijkheden van het gebouw en de stad Neuss in te gaan - en daarop te reageren. Het doel is mede om elkaar te leren kennen en een uitwisseling tot stand te brengen tussen de kunstenaars onderling en het publiek. Edith de Jong, die vanuit de Dijkpoort in Hattem de wereld bekijkt, is enthousiast over de al weer zestiende keer dat HANSEartWORKS zich laat zien. Edith vertegenwoordigt de groep Nederlandse kunstenaars en neemt ieder die dat wil mee in haar kunstwerk. In haar performance te Neuss zullen de deelnemers haar werk veranderen en zelfs vernietigen. Om zo een nieuw

kunstwerk te scheppen. Euhh. Wat maak je me nou? Uitgangspunt van Edith's performance is een geweven tapijt van 200 bij 160 centimeter. De kleuren zijn specifiek en symbolisch. In de tweede fase komt het publiek aan bod. Alle deelnemers wordt gevraagd naar keuze een draad uit het kunstwerk te trekken. De aanwezigen veranderen in een netwerk van performers en scheppen gezamenlijk een nieuw kunstwerk. Edith de Jong is dan present voor de interactie. Na afloop van de Hanzedag valt het werk van de Hanzekunstenaars tot en met 12 juni in de Alte Post te Neuss te bewonderen.

Een geweven tapijt van twee bij 1,6 meter als uitgangspunt van een performance.

LUCHTLIJN LÜBECK - VISBY

Luchtvaartmaatschappij Lübeck Air start per 2 augustus een vliegverbinding met Visby. Het aantal vluchten is nog beperkt. In de bedoeling ligt om gaandeweg ook door de lucht de banden tussen de oude Hanzecentra Lübeck en Visby stevig aan te halen. De vlucht naar de hoofdstad van het eiland Gotland duurt 1.45 uur. Over de weg ligt, vanuit Lübeck bekeken, Visby twaalf uur rijden verwijderd - inclusief veerboot een tocht van 785 kilometer. Tussen de Zweedse kust en Gotland kabbelt 90 kilometer Oostzeewater.

Rederij Hansa Destinations onderhoudt vanaf 2021 een bootverbinding tussen Rostock, Stockholm en Visby. In een gecombineerde reis van schip en vliegtuig zijn voortaan vlot Rostock, Visby en Lübeck te bezoeken. Het prijskaartje? Niet mis - al zijn op alle routes kortingen te vinden. Slimme treinreizigers kunnen al voor 30 euro een enkeltje naar Lübeck boeken.

Lübeck Air heeft als thuishaven het vliegveld van Lübeck. De maatschappij vliegt behalve op de Hanzesteden Bergen en Visby op twaalf bestemmingen in zeven landen, waaronder IJsland, Kroatië en Zwitserland.

Bedrijfsleven treft elkaar in Zeughaus

Het Zeughaus van Neuss geeft vrijdag 27 mei een thuis aan een economisch congres. Onderwerp: Europa als kosmopolitisch project. Met een knipoog naar de Hanze. Julian Nida-Rümelin zal nieuwe vergezichten schilderen. De Beier is behalve oud-minister filosoof en toekomstonderzoeker. De zoon van een beeldhouwer groeide op in een familie van kunstenaars en staat bekend om zijn verrassende inzichten.

Op het podium klimmen drie topmannen uit het bedrijfsleven, bestuurders bij rederij Jaegers,

staalreus Rheinmetall en het multi-handige 3M. Rheinmetall richt zich vooral op de defensie en auto-industrie.

Geen idee wat 3M is? Achter de korte naam gaat de Minnesota Mining and Manufacturing Compagny schuil. Eerste succes een eeuw geleden: schuurpapier. Het aanbod is sindsdien gegroeid tot ruim 55.000 producten. Daaronder de populaire gele kleefblaadjes Post-it en het plakband Scotch. Het Duitse hoofdkwartier van 3M bevindt zich in Neuss. Wereldwijd telt het

concern bijna 100.000 medewerkers. Laat in de middag staan voor de congresgangers bedrijfsbezoeken op het programma.

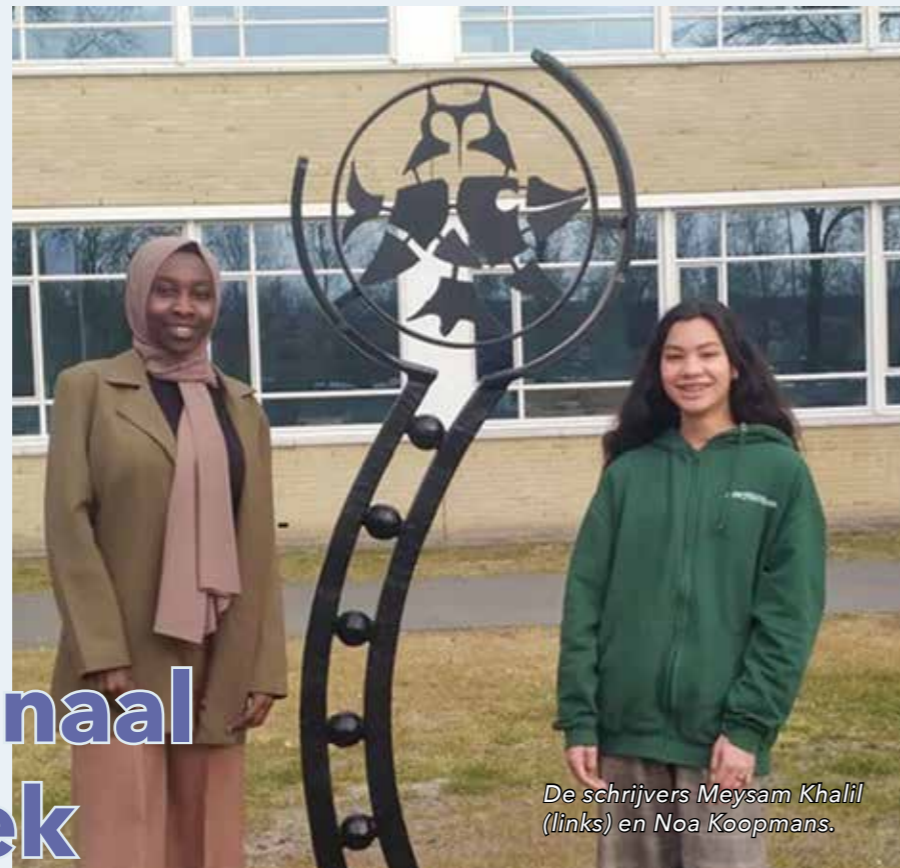
Initiatief Kompass D

Een bijzonder onderdeel van het congres is de presentatie van het initiatief Kompass D. Ondernemers hebben samen met de regio Rhein-Kreis en de stad Neuss een project opgezet om jonge migranten uit crisislanden praktijkgericht op te leiden en aan een baan te helpen. Sinds de zomer van 2019 is de succesvolle aanpak uitgebreid tot ook niet-migranten. In aanmerking komen leerplichtigen tussen de 15 en 18 jaar plus jongvolwassenen tot 25 jaar die op eigen kracht niet slagen een studie te voltooien. Kompass D wordt in vier plaatsen ondersteund door vijftig ondernemingen. Aantal afgestudeerden: 250.

Een groep jongeren uit Hanzesteden schrijft samen een boek. Vanuit Nederland werken acht jongeren van het Christelijk College Nassau-Veluwe in Harderwijk mee aan dit internationale project. Meysam Khalil uit 4 vwo en Noa Koopmans

Jongeren schrijven samen internationaal Hanzeboek

De schrijvers Meysam Khalil (links) en Noa Koopmans.

uit 2 vwo vertellen over het project.

Meysam en Noa zijn allebei schrijvers. Meysam: "Ik heb in klas 2 een essaywedstrijd gewonnen. Daarnaast zit ik in het jeugdbestuur van het Waterschap (Vallei & Veluwe). Ook daarvoor moet ik best veel schrijven, zoals teksten voor op folders en flyers over vergroening van de openbare leefomgeving en schoolpleinen. Omdat schrijven dus echt een hobby van me is, vind ik het leuk om mee te doen aan het schrijfproject."

Door Marieke Westerhout

Ook Noa geeft aan dat schrijven een passie van haar is: "Je kan in een verhaal je fantasie kwijt en je kunt een andere wereld bedenken die bij iedereen anders eruit ziet. Ik schrijf de woorden op en de ander maakt er een film van in z'n hoofd. Dat vind ik het mooie aan schrijven." Het

meedoen aan een project waarbij een boek wordt uitgegeven dat ook echt door mensen wordt gelezen is dan ook een droom voor Noa. De Harderwijkse leerlingen schrijven gezamenlijk een verhaal dat zich in de middeleeuwen in Harderwijk afspeelt. Dat verhaal wordt een van de hoofdstukken in het boek waar onder andere ook verhalen uit Emmerich en Lübeck (Duitsland), Kaunas (Litouwen) en Gdansk (Polen) in komen. Noa geeft een samenvatting van het Harderwijkse verhaal: "Het verhaal gaat over een jongen en een meisje, genaamd Kees en Jet, die samen op een boot naar de Hanzestad Harderwijk gingen. De vader van Jet is de kapitein van de boot, maar van hem mocht Jet niet mee met de grootste vaart naar

Harderwijk. Dat was volgens hem te gevaarlijk voor haar. Maar Jet liet zich niet tegenhouden en sloop stiekem op de boot van haar vader, waar zij ook Kees tegenkwam. Toen ze allebei op de boot waren, vonden ze een brief, waarin een belangrijk contract zat om de Vrede van Harderwijk te sluiten. Maar ondertussen wilden andere mensen deze brief stelen. Gaat

het hun lukken om deze brief op tijd te brengen in Harderwijk?" Het samen aan een verhaal werken is behalve erg leuk ook heel leerzaam. Meysam:

"Ik leer vooral veel omdat samen een verhaal schrijven heel anders is dan alleen. Je moet nu een taakverdeling maken en je daar ook aan houden. Je kunt niet zomaar iets in het verhaal

veranderen." Noa geeft aan dat je daarnaast ook leert van de anderen. Je leert ook van hun schrijfstrategieën en ideeën. In mei gaat een deel van de leerlingen naar Emmerich. Daar komen uit alle deelnemende steden docenten en leerlingen bij elkaar. Samen werken de leerlingen dan aan de gezamenlijke inleiding en gaan zij op zoek naar manieren om de verschillende hoofdstukken te koppelen. Er zijn immers tussen de Hanzesteden ook contacten geweest. Zo werd vanuit Emmerich veel hout getransporteerd naar onder meer Deventer. In het verhaal kunnen we dus een personage mee laten komen met een houttransport naar Nederland en uiteindelijk naar Harderwijk. Dat personage kan dan de verbindende factor zijn tussen de verhalen uit Emmerich en Harderwijk.

Noa heeft zin in de week in Emmerich. "Het lijkt mij een hele leuke ervaring om mee te maken, ook het communiceren met andere landen, waardoor je ook weer op

nieuwe ideeën kan komen. Dit doe je ook niet zomaar, het is een hele mooie mogelijkheid om dit te mogen mee maken."

Op de trappen van het raadhuis in Emmerich. In rood: Marieke.

De haven van Harderwijk.

Elburg nieuw vertrekpunt na voorzichtige coronajaren

De Nederlandse jongeren zijn op de Hanzedag in Neuss goed vertegenwoordigd. De delegatie telt twintig gezichten. De jongeren komen uit zeven verschillende Hanzesteden en drukken in Neuss een behoorlijke stempel op de Jeugdhanze. Dit jaar vond de kennismakingsbijeenkomst plaats in de Elburg. Al snel werd duidelijk - overduidelijk - dat de jongeren, na twee jaar beperkingen door Covid-19, enorm veel zin hebben om weer samen op pad te gaan en elkaar te ontmoeten. Tijdens de lunch met Hanzebrood werden de eerste contacten gelegd. De voorzitter van de internationale YouthHansa, Rachid Hamdaoui, sprak de jongeren enthousiast toe en vertelde over zijn plannen met de YouthHansa.

Onafhankelijk van de Hanzedagen wil hij initiatieven ontplooiën zodat de jongeren elkaar vaker ontmoeten. De ontmoeting tussen de Nederlandse JeugdHanze en Rheinische Hanzesteden is daar een voorbeeld van. Ook wil de Youthhansa serieus aan de slag met de 17 Global Goals for Sustainable Development van de Verenigde Naties. Adel Fatas van de gemeente Deventer gaf hierover verdere uitleg aan de jeugd. In Neuss wordt dit thema verder opgepakt. Een rondleiding door de Elburg ontbrak natuurlijk niet. De dag kennismaking werd afgesloten met een boottocht inclusief een Hanzemaaltijd. Op deze en volgende pagina's de Nederlandse deelnemers aan de Jeugdhanze 2022 te Neuss.

Mika Pater, Deventer (19)
Blij om mezelf sinds kort trots inwoner van Deventer mag noemen. Studeer aan Saxion bestuurskunde. Ben een echt sociaal dier en ik hou van sporten, organiseren en ontdekken. Van basketbal en hardlopen tot reizen naar het onbekende.

Silke Zeeuwen, Deventer (19)
Ik ben geboren en getogen in de mooiste stad van Nederland, Deventer. Ik heb altijd al interesse gehad in actuele onderwerpen en ik wilde graag een studie doen die te maken heeft met het klimaat. Zo kwam op Saxion bij ruimtelijke ontwikkeling met het profiel klimaat en management.

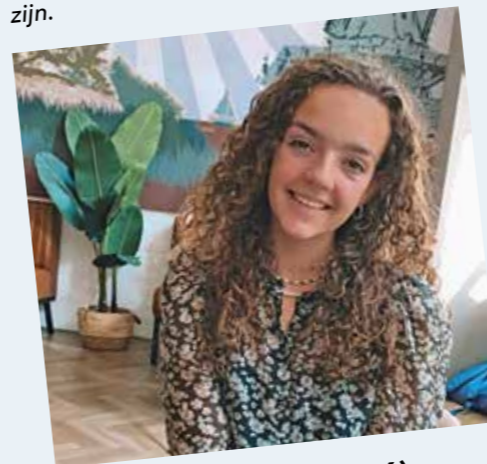
Elise Corporaal, Elburg (15)
Hoop op een leuke tijd in Neuss. Ik ga voor de eerste keer naar een Hanzedag. Ik houd veel van sporten, afspreken met vriendinnen en niet te vergeten reizen.

Krijn Timmers, 't Harde (16)
Economie en business zijn mijn favoriete vakken op school. Ik woon samen met ouders, broer en mijn goudvis. Boven de bloemenwinkel van mijn ouders. In mijn vrije tijd speel ik graag videogames of mountainbiken. Vaste prik: vijf keer per week gym.

Mandy Hendriks, Elburg (15)
Reizen en meer van de wereld zien. Daar kijk ik naar uit. Lezen is voor mij een belangrijke hobby. Plus heerlijk buiten zijn.

Fleur Timmer, Hierden (16)
Dokter wil ik worden. Hoop geneeskunde te gaan studeren. Ik speel dwarsfluit in een symfonieorkest en -volleybal. In het weekend werk ik in een bloemenzaak, zomers ook in een ijssalon. Ben lid van een Unesco leerlingenwerkgroep.

Martijn Bos, Nunspeet (16)
Mijn mening steek in niet onder stoelen of banken. Ik geniet van het debat en wil dan ook later de politiek in. Hobby's? Film kijken en dingen van Lego maken. Pas op: ik doe ook aan kickboksen.

Elisa Mulder, Elburg (15)
Kom uit een gezin van zes en vindt sporten erg leuk. Een andere passie: muziek. Vooralsnog alleen zingen en gitaar spelen. Neuss is een mooie kans om met nieuwe mensen en culturen kennis te maken. En een snuffje geschiedenis op te doen. Vrienden en familie zijn een groot deel van mijn leven.

Simone Dekker, Harderwijk (16)
Paardrijden doe ik, het bespelen van een viool en af en toe wielrennen. In de weekenden werk ik bij Bruna - fijn om mensen te ontmoeten. Bovendien is lezen leuk. Op school ben ik aangesloten bij de Unesco-leerlingenwerkgroep. We richten ons op goede doelen.

Rutger Kuiper, Doornspijk (16)
Spannend, we gaan een mooie tijd tegemoet in Neuss. Ik houd van een grap maar kan ook serieus zijn. Sport is belangrijk. Voor mij vooral in de vorm van fitness, budo en mountainbiken. Op het bedrijf van de broer van mijn vriendin werk ik als bestuurder van een graafmachine.

Sofie Rigterink, Kampen (15)
Meer te leren over de Hanzedag en andere jongeren uit verschillende landen ontmoeten. Lijkt me een hele ervaring. Ik hou van lezen en planten kopen. Tot dan!

Lonneke Kikkert, Zwartsluis (15)
Op naar Neuss. Dat gaan bijzondere dagen worden. Mijn hobby is turnen.

Pepijn Velthuis, Oldenzaal (16)
Politiek en nationale geschiedenis hebben mijn interesse. Behalve werkzaam als kassamedewerker bij Albert Heijn ben ik lid van de Oldenzaalse jeugdraad en de JOVD. Ik volg op het Carmel College de opleiding economie en maatschappij.

Jaron Rook, Amsterdam (21)
Geen fysieke Hanzedag gemist sinds ik 2016 mee ging naar Bergen in Noorwegen. Op het moment ben ik bezig met acteren en presenteren. Graag maak ik wat ruimte vrij om weer nieuwe jongeren van andere landen te ontmoeten! Ik heb er zin in!

Myrthe Vinke, Zwartsluis (16)
Volleybal spelen is mijn hobby. Ook lees ik graag goeie boeken. Wat leuk om samen op pad te gaan naar Neuss. Ik heb er enorm veel zin in.

Anouk Bosman, Genemuiden (16)
Prachtig om Hanzestad Hasselt te vertegenwoordigen. Ben benieuwd wat Neuss gaat brengen. Erg leuk om mee te gaan naar de Hanzedag.

Simone Dekker, Harderwijk (16)
Paardrijden doe ik, het bespelen van een viool en af en toe wielrennen. In de weekenden werk ik bij Bruna - fijn om mensen te ontmoeten. Bovendien is lezen leuk. Op school ben ik aangesloten bij de Unesco-leerlingenwerkgroep. We richten ons op goede doelen.

Jorijn de Jager, Zwolle (20)
Ben timmerman van zeecontainerwoningen. Heb veel zin om voor de derde keer deel te nemen aan de Jeugdhanze. Mijn hobby is om met mensen af te spreken en het gezellig te hebben. Ook ben ik graag met mijn auto onderweg.

De Internationale Hanzedag nieuwe stijl vindt plaats sinds 1980. De aftrap gaf Zwolle. In 2030 is de hoofdstad van Overijssel opnieuw aan de beurt. Na Neuss trekken de Hanzeaten naar de Poolse steden Torun en Gdansk. Zwolle staat voor 2030 op de agenda. Een jaar later volgt Harderwijk.

Het schema voor de komende jaren:

- 2022 Neuss (Duitsland)**
- 2023 Torun (Polen)**
- 2024 Gdansk (Polen)**
- 2025 Visby (Zweden)**
- 2026 Stargard Szczinski (Polen)**
- 2027 Braunschweig (Duitsland)**
- 2028 Stralsund (Duitsland)**
- 2029 Wismar (Duitsland)**
- 2030 Zwolle (Nederland)**
- 2031 Harderwijk (Nederland)**

Martine Soepenbergh, Zwolle (22)
Woon al weer vier jaar in Zwolle. Verhuisde voor mijn opleiding Global Project and Change Management vanuit Ommen. Ik ben sinds de Hanzedagen 2015 (Viljandi) betrokken bij de Hanzedagen. H en mag ook dit jaar weer mee naar Neuss namens Zwolle. Ik heb er erg veel zin in om iedereen dit jaar weer te zien tijdens de Hanzedagen!

Niks beter dan samen

